

IK BEN IN BEELD.

PEDAGOGISCH BELEID

WIJ
ZIJN
JONG.

INHOUD.

DEEL 1: WELBEVINDEN EN BETROKKENHEID MAKEN HET VERSCHIL.

ONS PEDAGOGISCH BELEID.

Visie op kinderen	6
Het pedagogisch kompas	8
Opvoeden doen we samen	12
In een rijke, uitdagende omgeving	14
Met ruimte voor initiatief	16
Altijd in dialoog	18
Vragen blijven stellen	22
Matrix Baby-dreumes	30
Matrix Peuter	32
Matrix Het schoolgaande kind	34

LEESWIJZER.

Het pedagogisch beleid is geschreven voor alle medewerkers, ouders, (educatieve) partners en andere geïnteresseerden in Wij zijn JONG, Kwink, Skar, Korein, Spelenderwijs, KluppluZ en Edux.

Deel 1 is het Pedagogisch Kompas 'Welbevinden en betrokkenheid maken het verschil'. Onze visie op kinderen vormt het fundament voor ons beleid. Dit Kompas geeft richting aan ons pedagogisch handelen. Deel 2 is het pedagogisch werkplan van de locatie. Met de pedagogische en praktische afspraken per locatie. Dit pedagogisch werkplan staat op de website van de locatie.

Deel 3 is het beleid Voorschoolse Educatie (VE) van de locaties die werken met VE. In dit deel staan ook de pedagogische en praktische afspraken rondom het aanbieden van VE beschreven. Dit beleid staat op de website van de locaties die werken met VE. Met onze diensten verrijken we de ontwikkeling van kinderen. Dat doen we samen. Ons pedagogisch beleid dient als inspiratie en geeft de richting aan.

WELBEVINDEN EN BETROKKEN- HEID MAKEN HET VERSCHIL.

ONS PEDAGOGISCH
KOMPAS.

VISIE OP KINDEREN.

Kinderen staan aan het begin van de meest boeiende ontdekkingsstocht die er bestaat: het leven. Kinderen zijn nieuwsgierig, willen al doende ontdekken en nieuwe ervaringen opdoen. Ze zijn competent, met unieke kwaliteiten en veel mogelijkheden.

Kinderen willen grenzen verleggen, anderen ontmoeten en zich ontwikkelen. Voortdurend, met vallen en opstaan. Alle kinderen doen dat op hun eigen manier en in hun eigen tempo.

Geen kind is hetzelfde, 'het gemiddelde kind' bestaat niet. Wij zien ieder kind als een bron van inspiratie, vol nieuwe en creatieve ideeën. Deze ideeën willen wij zo veel mogelijk de ruimte geven en in goede banen leiden. En wij laten onszelf graag door de kinderen inspireren!

MISSIE.

Wij zijn JONG is een missiegedreven maatschappelijke onderneming die zich inzet voor opgroeiende kinderen. Met onze diensten verrijken en faciliteren we – direct of indirect – de ontwikkeling van kinderen. Zodat zij kunnen opgroeien tot sociale, bekwame en verantwoordelijke volwassenen die een positieve bijdrage leveren aan de samenleving van nu en de toekomst.

HET PEDAGOGISCH KOMPAS.

In iedere situatie is ons doel: de ontwikkeling van het kind verrijken. Daarbij vormen welbevinden en betrokkenheid de bril waardoor wij kijken. Voelt het kind zich goed? Is de betrokkenheid hoog? Dat zijn de vragen die ertoe doen. Altijd.

Een kind dat lekker in zijn vel zit en met hoge betrokkenheid actief is, is maximaal in ontwikkeling. Dat geldt ook voor de ouder en de begeleidende professional.

Met welbevinden en betrokkenheid als leidraad, krijgen we onmiddellijke feedback over onze aanpak, interacties en nieuwe interventies. Doen we de goede dingen? Je ziet het direct: kijk hoe het kind zich voelt en hoe betrokken het is.

Vier pedagogische pijlers die welbevinden en betrokkenheid stimuleren:

- Opvoeden doen we samen
- In een rijke, uitdagende omgeving
- Met ruimte voor initiatief
- Altijd in dialoog

Welbevinden en betrokkenheid herkennen

In het pedagogisch beleid staan welbevinden en betrokkenheid centraal. Een kind dat lekker in zijn vel zit en met hoge betrokkenheid actief is, is maximaal in ontwikkeling.

Welbevinden: kinderen met een hoog welbevinden beleven plezier, ze genieten en voelen zich als een vis in het water. Ze stralen vitaliteit en tegelijk ontspanning en innerlijke rust uit. Ze stellen zich open en zijn ontvankelijk voor wat op hen afkomt. Ze zijn spon-taan en durven zichzelf te zijn.

Betrokkenheid: betrokkenheid is te zien als kinderen (en volwassenen) een hoge con-centratie vertonen, tijd vergeten, bezig zijn. Er is sprake van een intense mentale activiteit, een intrinsieke motivatie, gedrevenheid en geboeid zijn. Kinderen met een hoge betrokkenheid ervaren een grote voldoening en bewegen zich aan de grenzen van de eigen mogelijkheden.

OPVOEDEN DOEN WE SAMEN.

Kinderen hebben recht op de best mogelijke start in het leven. Ouders zijn de eerste en belangrijkste opvoeders om daarvoor te zorgen. Als professionals leveren wij een belangrijke aanvulling op de thuissituatie. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal ontwikkelen.

Opvoeden doen we samen met ouders én met onze partners in onderwijs, zorg, sport en cultuur. Wij baseren onze bijdrage op een wetenschappelijk onderbouwd raamwerk, een levende pedagogiek en jarenlange praktijkervaring.

We versterken elkaar. Zodat kinderen zich kunnen ontwikkelen tot bekwame, zelfstandige en sociale burgers die nu en in de toekomst bijdragen aan onze samenleving. Zij vinden bij ons een liefdevolle, sociale, veilige, uitdagende en gezonde leefomgeving – met volop ontwikkelingsmogelijkheden en leermomenten.

IN EEN RIJKE, UITDAGENDE OMGEVING.

Een rijke, uitdagende omgeving is een voorwaarde om kinderen tot betrokken activiteit – en dus tot ontwikkeling – te krijgen. Die omgeving bestaat uit de kinderen zelf, de volwassenen en de fysieke ruimte.

De kinderen zelf: kinderen leren ontzettend veel van elkaar. De volwassenen: ouders en professionals zijn rolmodellen. Vanuit hun diversiteit voegen ze rijkdom en zingeving toe.

De fysieke ruimte: de ruimte prikkelt tot verkenning, aftasten, ontdekken, spelen, ravotten, discussiëren en expressie in allerlei vormen. Een avontuurlijke plek waar iets te beleven valt.

MET RUIMTE VOOR INITIATIEF.

Kinderen krijgen de ruimte om initiatief te nemen, vanuit ons diep geworteld vertrouwen dat zij competent zijn.

Wie initiatief neemt, kan en mag proberen of iets kans van slagen heeft. Vallen en opstaan – het hoort erbij.

Kinderen de ruimte bieden om zelf initiatief te nemen, is een krachtig middel om betrokkenheid te verhogen en zelfstandigheid te stimuleren. In een zorgzame, veilige en uitdagende omgeving krijgt een kind optimale kansen om zich te ontwikkelen en talenten aan te laten spreken. Ze worden 'veelzijdig competent'.

ONTDEKKEN.

Otto en Remy zijn onafscheidelijk, waar Remy gaat spelen gaat Otto ook spelen. Otto lijkt weinig eigen keuzes te maken, hij volgt bijna altijd de initiatieven van Remy.

Totdat ze op een warme zomerdag buiten gaan spelen. Er is door de medewerkers een soort 'carwash' gemaakt waar de kinderen met de fiets doorheen kunnen rijden. Otto en Remy bekijken samen de carwash maar Remy houdt het al snel voor gezien, dat gaat hij echt niet doen. Maar Otto vindt het fascinerend en zet steeds een stapje dichterbij. Als hij de druppels van de carwash op zijn gezicht voelt schrikt hij even maar het blijft hem fascineren. Voorzichtig probeert hij het nog keer en fiets dan door de carwash. Hij heeft de smaak te pakken en geniet, ook zonder Remy, met volle teugen.

ALTIJD IN DIALOOG.

We willen weten wat kinderen beweegt. Wat houdt ze bezig? Hoe kunnen we aansluiten op hun behoeften, niveau en belevingswereld? Wij kijken verder dan gedrag. We leven ons in de kinderen in, en stemmen daar onze aanpak op af.

We verdiepen ons in de kinderen in vanuit waarachtige nieuwsgierigheid en empathie. Zo bereiken we samen een hoge kwaliteit van interactie: een belangrijke basis voor het verrijken van de ontwikkeling van kinderen.

LUNCHEN

Op de baby-en dreumesgroep is het bijna tijd om te gaan lunchen. Gijsje en Saartje zijn vast aan de tafel gaan zitten, het is tijd om te eten.

Gijsje en Saartje zitten dicht tegen elkaar aan en kijken naar wat er al op tafel staat. Vooral de kaas trekt hun aandacht. Saartje wijst op de plakjes kaas en zegt: Kaas. Gijsje knikt en lacht. Met haar nagel pulkt Saartje een stukje van de kaas en stopt het in haar mond. Ook Gijsje lijkt nu uitgedaagd de kaas verder te ontdekken en pakt een paar plakken. Hij probeert een plakje los te peuteren. Het lukt Gijsje een plakje kaas los te trekken en met volgenoegen zegt hij "Kaasje!!!!", zet het stuk aan zijn mond en neemt een hap. Saartje neemt het stuk van hem over en kijkt naar de hap die eruit is, voelt er even aan en kijkt naar Gijsje, alsof ze bijna niet gelooft dat hij dat echt heeft gedaan.

ONS PEDAGOGISCH BELEID.

IK BEN
IN BEELD.

VRAGEN BLIJVEN STELLEN.

Kinderen zijn ontdekkers, onderzoekers, kunstenaars, kunstmakers, wetenschappers, handarbeiders – alles is in aanleg aanwezig. En elk kind is uniek. Geboren met een eigen aard en karakter, met aanleg en talent voor de eigen persoonlijke ontwikkeling. Het is aan óns om dat te zien, om ieder kind in beeld te hebben.

Het pedagogisch beleid gaat uit van het perspectief van het kind: 'Ik ben in beeld'. We zorgen ervoor dat ons pedagogisch handelen en pedagogisch klimaat beantwoorden aan wat kinderen nodig hebben. In de drie matrixen vanaf pagina 18 is per leeftijdsgroep te zien aan welke aspecten we aandacht besteden.

Daarnaast biedt het pedagogisch beleid inspiratie om met elkaar in gesprek te blijven over alles wat we doen om de ontwikkeling van kinderen te verrijken.

Vragen blijven stellen

Met de matrixen kun je het pedagogisch handelen voortdurend bevragen en verbeteren, door je te verplaatsen in het kind:

- Hoe kan ik me ontwikkelen in de rijke, uitdagende **omgeving**?
- Op wat voor manieren kan ik **initiatief** nemen?
- Geven de volwassenen mij mogelijkheden om de wereld te verkennen? Voeren ze een **dialogoog** met mij?

Ook het perspectief van de opvoeders is in de matrixen verwerkt:

- Hoe zorgen we **samen** voor een optimale ontwikkeling van de kinderen?

In de matrixen zijn de pedagogische pijlers gekoppeld aan de SLO-doelen. Voor de concrete invulling is gebruikgemaakt van de pedagogische doelen van Riksen-Walraven.

AUTONOMIE VERLENEN.

Op de baby-dreumesgroep 'voerden' we kinderen eigenlijk heel lang met een lepeltje. We hielden dan de handjes vast om toch zonder geklieder de yoghurt naar binnen te krijgen. Sinds we meer kijken naar welbevinden en betrokkenheid zijn we dit voeren steeds meer los aan het laten. Als we zien dat de kinderen (met hun handen) beginnen te reiken naar de lepel geven we ze zelf de lepel. We hoeven hun handjes niet meer tegen te houden maar genieten van het geklieder waarmee de kinderen ontdekken hoe ze een lepel yoghurt naar hun mond moeten brengen. Het geeft zeker meer geklieder en het duurt soms ook wat langer maar zowel de kinderen als wij zelf genieten. En ook onze ouders zijn thuis minder gaan voeren en laten kinderen zelf eten.

Competenties van kinderen, de leerdoelen van Riksen-Walraven

De ervaringsgerichte pedagogische aanpak kijkt naar welbevinden en betrokkenheid als procesvariabelen. Dit wil zeggen dat het geen eigenschappen van een persoon/kind zijn, maar de uitkomst van een complex samenspel tussen een bepaalde situatie (het pedagogisch klimaat op de groep) en het kind. Het ontstaat in het moment. Het is aan ons om de pedagogische leefomgeving te scheppen waarin welbevinden en betrokkenheid maximale kansen krijgen om bij te dragen aan de ontwikkeling van de competenties van kinderen. Daarmee sluiten we aan bij de leerdoelen van Riksen-Walraven

1. Emotionele veiligheid

Het ervaren van welbevinden, van emotionele veiligheid bij kinderen vindt plaats wanneer er gereageerd wordt op zijn signalen en behoeftes. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is het rekening houden met karakter, eigenheid, stemming, ontwikkelingsfase en het inspelen op emoties. Als kinderen zich welbevinden dan voelen ze zich als een vis in het water, zijn ontspannen, hebben innerlijke rust en genieten.

2. Persoonlijke competentie

Persoonlijke competenties hebben voornamelijk betrekking op zelfstandigheid, zelfvertrouwen, creativiteit, veerkracht en flexibiliteit. De belangrijkste middelen voor kinderen om grip te krijgen op hun omgeving is door middel van exploratie en spel. Exploratie zorgt voor nieuwe handelingsmogelijkheden bij het kind.

3. Sociale competentie

De ontwikkeling van sociale competenties betreft voornamelijk sociale kennis en vaardigheden, zoals communiceren en samenwerken. Maar ook het aangaan van conflicten met anderen en het bedenken van oplossingen hierin. Voor kinderen van belang om hier op jonge leeftijd, zo vroeg mogelijk, al mee te beginnen en mee bezig te zijn. Het aanleren van deze sociale competenties zorgt ervoor dat het kind op latere leeftijden hier bewuster mee om kan gaan.

4. Maatschappelijke en democratische competentie/verbondenheid

Normen en waarden zijn voor ieder mens anders. Wat iemand belangrijk vindt of niet, is voor iedereen anders. Bij de opvoeding van het kind spelen normen en waarden een belangrijke rol. De maatschappelijke wereld heeft betrekking op de vele manieren waarop het leven in groepen gestalte krijgt (binnen het gezin, de familie, de kinderopvang, de school enzovoorts). Je verbonden voelen met die wereld draagt bij aan een respectvolle en liefdevolle omgang met jezelf en met de wereld.

ONEELSPELEN.

Op de bso is op al enige tijd het spelen van toneel een hot item. Nadat de tieners een workshop toneelspele hebben gevolgd blijven ze er mee bezig. Ze schrijven zelf een kort script, verdelen de rollen van regisseur, (soms zelfs) belichting en (hoofdrol)spelers. Na een aantal keren schrijven, schaven en oefenen worden we allemaal uitgenodigd voor de voorstelling. Dit keer gaat het blijkbaar om een moord waarbij een detective probeert de moord op te lossen. Een wel heel creatieve inval van de detective was om het dodelijke slachtoffer op de grond te bevragen: "Wie heeft dit gedaan?"

Voortdurend in ontwikkeling

Deze vraag willen we ons elke dag stellen: "Doen we het goed, ook in de ogen van de kinderen?"

Goed kijken naar kinderen maakt dat je het antwoord direct weet. Als welbevinden én betrokkenheid van kinderen hoog is, dan weet je dat ze zich ontwikkelen.

Door vragen te stellen over de pedagogische kwaliteit, door te onderzoeken, word je als professional uitgedaagd tot zelfevaluatie. Zo kan er een dynamische leeromgeving ontstaan voor kinderen én volwassenen.

TENTEN BOUWEN

Het was een warme zomer. En we hadden als thema: de camping. Al weken waren we samen met de ouders en kinderen spullen aan het verzamelen: koffers, picknick manden, dekens, rugzakken. En tenten. Van die kant en klare tenten die eigenlijk geen moeite noch nieuwsgierigheid kosten om op te zetten. Totdat een van de collegae mijmerde over het plezier dat zij had toen ze nog klein was over zelf een tent bouwen; van lakens en doeken, wasknijpers en waslijnen, knopen maken en telkens je tent verbouwen.

We hebben nog nooit zo'n mooi en telkens veranderd tentenkamp gehad als dit jaar. Bijna dagelijks ontstonden nieuwe tenten, sommige heel klein en sommige leken wel tentpaleizen met doorgangen naar telkens een nieuw bouwwerk.

MATRIX BABY DREUMES.

PEDAGOGISCHE BASISDOELEN RIKSEN WALRAVEN	RIJKE UITDAGENDE OMGEVING.	RUIMTE VOOR INITIATIEF.		ALTIJD IN DIALOOG.		OPVOEDEN DOEN WE SAMEN.
		KEUZEVRIGHEID.	ORGANISATIE.	BEGELEIDERS-STIJL.	SFEER EN RELATIE.	
WELBEVINDEN (bieden van sociaal emotionele veiligheid)	Ik vind materialen in mijn omgeving die aansluiten bij mijn interesse en bij mijn ontwikkeling	Ik mag aangeven wat ik wil en de volwassenen volgen mijn initiatieven.	Er is voortdurend aandacht voor mijn welbevinden. Mijn initiatieven worden gezien en gevolgd.	Ik ben veilig gehecht met de volwassenen. Ik word zacht aangepraakt als ik verzorgd word en tijdens andere momenten. Ik word lief gevonden.	Er is een warme, gezellige en ontspannen sfeer. Enthousiasme, humor en plezier. Verbale en fysieke affectie, respectvolle omgang.	Wennen en overdracht in nauw overleg met mijn ouders. De mentor heeft regelmatig contact met mijn ouders.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE COMPETENTIE (grote motoriek)	Ik kan me vrij bewegen in de ruimte en ik word uitgedaagd om mijn lichaam te gebruiken op en met veilig en sterk materiaal.	Ik beweeg me vrij in de ruimte en kan mijn eigen impulsen volgen. Ik mag zelf kiezen waar ik wil zijn.	Ik mag initiatieven nemen om mijn lichaam te ontdekken en te ontwikkelen. Eigen initiatief en veiligheid zijn in balans.	Ik mag ontdekken en onderzoeken. Obstakels worden niet van mij weg genomen, maar ik mag er iets van leren.	Een veilige sfeer en een uitdagende omgeving stimuleren mij om mijn lichaam te gebruiken en te ontwikkelen.	Ouders en opvoeders zien het belang van de motorische ontwikkeling. Bij zorg wordt samen gezocht naar passende hulp.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE COMPETENTIE (kleine motoriek)	Ik vind passieve materialen in mijn omgeving waarmee ik vrij kan manipuleren.	Ik vind in mijn omgeving materialen om uit te kiezen en mee te manipuleren.	Materialen in mijn omgeving worden afgewisseld en / of aangevuld, afhankelijk van de initiatieven.	Ik mag helpen en meedoen tijdens het dagritme (als ik word verzorgd, tijdens de maaltijd, als iets vies is geworden, bij het opruimen etc.).	Ik word gestimuleerd om het zelf te doen. Binnen de grenzen van mijn mogelijkheden. Kinderen worden gestimuleerd om elkaar te helpen.	Ouders en opvoeders hebben belangstelling voor de uitdaging in het ontdekken van passieve spelmaterialen.

PEDAGOGISCHE BASISDOELEN RIKSEN WALRAVEN	RIJKE UITDAGENDE OMGEVING.	RUIMTE VOOR INITIATIEF.		ALTIJD IN DIALOOG.		OPVOEDEN DOEN WE SAMEN.
		KEUZEVRIGHEID.	ORGANISATIE.	BEGELEIDERS-STIJL.	SFEER EN RELATIE.	
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (taalontwikkeling)	Ik hoor natuurlijke geluiden in mijn omgeving waar ik op kan reageren. Er wordt naar mij geluisterd en er wordt veel met mij gepraat.	Ik mag kiezen hoe ik met anderen wil communiceren. Er wordt goed naar mij geluisterd en mijn initiatieven worden gevolgd.	Er is voortdurend aandacht voor mijn initiatieven tot communicatie gedurende de dag. Mijn initiatieven tot communicatie worden gezien en benoemd.	Ik word uitgenodigd om te communiceren op mijn manier. Ik krijg de tijd om te reageren. Ik word ontvangen en ik krijg antwoord.	Interactie tussen mij, de andere kinderen en met volwassenen wordt gestimuleerd. Onze initiatieven worden benoemd en gewaardeerd.	Ouders en opvoeders hebben belangstelling voor respectvol communiceren met kinderen. Bij zorg wordt samen gezocht naar passende hulp.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (wereldoriëntatie, fysieke wereld)	Ik heb gelegenheid om materialen en de natuur te onderzoeken in mijn omgeving en daarvan te leren.	Ik mag kiezen waar ik mijn aandacht op wil richten om de wereld om mij heen te onderzoeken en te begrijpen.	Ik mag initiatieven nemen om ervaringen op te doen in de fysieke wereld. Er zijn uitdagende materialen en er is veel aandacht voor de natuur.	Ik mag volop experimenteren en ik mag mijn eigen weg volgen. Ik word uitgedaagd om nieuwe dingen te proberen.	Ik mag en kan met de andere kinderen en de leidsters ervaringen opdoen in een veilige, gezellige sfeer. Volwassenen nemen deel en lokken ervaringen uit.	Ouders en opvoeders zien het belang van het opdoen van zoveel mogelijk verschillende ervaringen. Aandacht voor breinontwikkeling.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (samenwerken, communiceren, conflicten oplossen)	Ik ontmoet anderen en heb ervaringen met anderen in mijn directe omgeving en kan daarvan leren.	Ik mag kiezen bij wie ik wil zijn, zodat ik van mijn ontmoetingen kan leren.	Ik kan zelf initiatieven nemen om de ander te ontmoeten. Er is gelegenheid tot samenzijn en samenspel in een vrije context.	Mijn emoties worden gespiegeld. Mijn emoties worden erkend, verwoord en geaccepteerd. Situaties worden aan me uitgelegd.	Plezier in het samenzijn wordt gestimuleerd. Er is veel aandacht voor positieve affectie en vertrouwen. Collectief genieten. Wederkerige interactie.	Ouders en opvoeders zien het belang van de sociale en emotionele ontwikkeling van het kind. Mogen leren van conflicten en grenzen opzoeken.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (normen en waarden, cultuur)	Ik kan rekenen op vaste routines om van te leren, maar er is ook variatie en afwisseling in mijn omgeving om van te leren.	Ik mag zelf kiezen waar, waarmee en met wie ik mijn ervaringen op doe. Ik mag alles zo vaak herhalen als ik wil, zodat ik ervan kan leren.	Ik word uitgedaagd om zelf na te denken en conclusies te trekken uit eigen ervaringen. De volwassene verwoordt de ervaringen.	Ik mag ervaringen opdoen en ik mag leren van situaties en activiteiten. Ik word serieus genomen.	Ik word gestimuleerd om me te uiten en me te laten horen in een warme en veilige sfeer.	Ouders en opvoeders zien het belang van het geven van positieve feedback bij het experimenteren en onderzoeken.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (zelfsturing en ondernemingszin)	Ik mag initiatief nemen en op onderzoek uitgaan in een veilige omgeving, afgestemd op mijn ontwikkeling.	Ik mag mijn eigen interesses volgen in mijn omgeving en mijn eigen keuzes maken. Ik mag ondernemend zijn.	Ik word gestimuleerd en gevolgd in mijn ondernemingsdrang. Initiatieven worden gezien als goed voor mijn ontwikkeling.	Ik word gestimuleerd om zelfstandig en ondernemend te zijn.	Kinderen worden uitgedaagd om in een veilige sfeer ondernemend te zijn en te experimenteren. Alleen en met anderen.	Ouders en opvoeders hebben belangstelling voor het ontdekken, onderzoeken, experimenteren en het overwinnen van obstakels.

MATRIX PEUTER.

PEDAGOGISCHE BASISDOELEN RIKSEN WALRAVEN	RIJKE UITDAGENDE OMGEVING.	RUIMTE VOOR INITIATIEF.		ALTIJD IN DIALOOG.		OPVOEDEN DOEN WE SAMEN.
		KEUZEVRIJHEID.	ORGANISATIE.	BEGELEIDERS-STIJL.	SFEER EN RELATIE.	
WELBEVINDEN (bieden van sociaal emotionele veiligheid)	Ik vind materialen en activiteiten in mijn omgeving die aansluiten bij mijn interesse en bij mijn ontwikkeling.	Ik mag zelf kiezen waarmee, waar en met wie ik bezig wil zijn. Ik voel me vrij en onbelemmerd om initiatief te nemen. Zelfsturing.	Er is voortdurend aandacht voor mijn welbevinden. Mijn initiatieven worden gezien en gevolgd.	Ik word gezien en gehoord. De opvoeders zijn oprecht geïnteresseerd in mij. De opvoeders tonen warmte, affectie en acceptatie.	Er is een warme gezellige en ontspannen sfeer. Enthousiasme, humor en plezier. Verbale en fysieke affectie, respectvolle omgang.	Wennen en overdracht vol aandacht en in nauw overleg met mijn ouders. De mentor heeft regelmatig contact met mijn ouders.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE COMPETENTIE (grote motoriek)	Ik kan me vrij bewegen in de ruimte en ik vind materialen en activiteiten in de ruimte die me uitdagen om te bewegen met mijn hele lijf.	Ik beweeg me vrij in de ruimte en kan mijn eigen impulsen volgen. Ik kan beweging en rust afwisselen.	Ik mag initiatieven nemen om mijn lichaam te gebruiken en te ontwikkelen. Uitdaging en veiligheid zijn in balans.	Ik mag ontdekken en onderzoeken en experimenteren met mijn hele lichaam. Vallen en opstaan horen bij het leren.	Een veilige sfeer en een uitdagende omgeving stimuleren mij om mijn lichaam te gebruiken en te ontwikkelen.	Opvoeders zien het belang van de motorische ontwikkeling. Bij zorg wordt samen gezocht naar passende hulp.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE COMPETENTIE (kleine motoriek)	Ik vind passieve materialen en ontwikkelingsmaterialen in mijn omgeving waarmee ik vrij kan onderzoeken en experimenteren en oefenen.	Ik vind materialen om mijn oog hand coördinatie te ontwikkelen en te verfijnen. Ik mag zelf kiezen waar ik mee bezig wil zijn.	Materialen in de omgeving van het kind worden afgewisseld en/of aangevuld. De initiatieven van het kind worden hierbij gevolgd.	Ik mag deelnemen aan het dagelijks leven. Ik help bij het klaarmaken van de maaltijd, de was, schoonmaken en ik leer gereedschap te gebruiken.	Ik word gestimuleerd om het zelf te doen. Binnen de grenzen van mijn mogelijkheden. Kinderen worden gestimuleerd om elkaar te helpen.	Opvoeders zien het belang van de kwaliteit van uitdagende materialen en activiteiten en deelname aan het dagelijks leven in het gezin.

PEDAGOGISCHE BASISDOELEN RIKSEN WALRAVEN	RIJKE UITDAGENDE OMGEVING.	RUIMTE VOOR INITIATIEF.		ALTIJD IN DIALOOG.		OPVOEDEN DOEN WE SAMEN.
		KEUZEVRIJHEID.	ORGANISATIE.	BEGELEIDERS-STIJL.	SFEER EN RELATIE.	
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (taalontwikkeling)	Ik vind materialen en activiteiten om mijn woordenschat uit te breiden.	Ik mag kiezen hoe ik met anderen wil communiceren.	Er is voortdurend aandacht voor mijn initiatieven tot communicatie gedurende de dag. Mijn initiatieven tot communicatie worden gezien en benoemd.	Ik word uitgenodigd om te communiceren op mijn manier. Ik krijg de tijd om te reageren. Ik word ontvangen en ik krijg antwoord.	Interactie tussen mij, de andere kinderen en met volwassenen wordt gestimuleerd. Onze initiatieven worden benoemd en gewaardeerd.	Opvoeders zien het belang van respectvol communiceren met kinderen. Bij zorg wordt samen gezocht naar passende hulp.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (wereldoriëntatie, fysieke wereld)	Ik heb de beschikking over materialen en ik kan meedoen met activiteiten om ervaringen op te doen en ervan te leren.	Ik mag kiezen waar ik mijn aandacht op wil richten om te onderzoeken en te experimenteren. Zo leer ik de wereld om mij heen begrijpen.	Ik mag initiatieven nemen om ervaringen op te doen in de fysieke wereld. Er zijn uitdagende materialen en aandacht voor de natuur.	Ik mag volop onderzoeken en experimenteren en ik mag daarbij mijn eigen keuzes maken. Ik word uitgedaagd om nieuwe dingen te proberen.	Ik kan en mag met anderen en met het materiaal ervaringen opdoen in een veilige, gezellige sfeer. Volwassenen nemen deel en lokken ervaringen uit.	Opvoeders zien het belang van zinvolle ervaringen als basis voor de ontwikkeling. Er wordt samengewerkt om de ontwikkeling van het kind te bevorderen.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (samenwerken, communiceren, conflicten oplossen)	Ik ontmoet anderen en heb ervaringen met anderen in mijn directe omgeving in steeds complexere situaties en kan daarvan leren.	Ik mag kiezen of ik alleen of met anderen wil spelen. Zo leer ik goed naar mezelf te luisteren en voel ik me zeker. Ik kan van mijn ontmoetingen leren.	Ik mag zelf initiatieven nemen om anderen te ontmoeten. Er is veel gelegenheid tot samen zijn en samenspel in een vrije context.	Mijn emoties worden erkend, verwoord en geaccepteerd. Situaties worden aan mij uitgelegd. Ik leer om met anderen te praten als er conflicten zijn.	Plezier in het samen zijn wordt gestimuleerd. Er is veel aandacht voor positieve affectie en vertrouwen. Collectief genieten. Wederkerige interactie.	Opvoeders zien het belang van de sociale en de emotionele ontwikkeling van het kind. En van het mogen leren van conflicten en grenzen opzoeken.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (normen en waarden, cultuur)	Ik kan rekenen op vaste routines, maar ook op afwisseling en uitdagingen. Er is veel om over na te denken en om van te leren.	Ik mag zelf kiezen waar, waarmee en met wie ik mijn ervaringen op wil doen. Zo leer ik van mijn ervaringen en leer ik erover na te denken.	Ik word uitgedaagd om zelf na te denken en conclusies te trekken uit de eigen ervaringen. De opvoeder stelt open vragen en denkvragen.	Ik mag veel ervaringen opdoen en ik mag leren van situaties en activiteiten. Ik word uitgedaagd om na te denken en andere oplossingen te bedenken.	Ik word gestimuleerd om me te uiten in een veilig sfeer. Ik mag me laten zien en horen. Situaties worden benoemd en uitgelegd.	Opvoeders zien het belang van het onderzoeken en het experimenteren. Kinderen worden uitgedaagd om zelf na te denken en zelf oplossingen te zoeken.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (zelfsturing en ondernemingszin)	Ik mag initiatief nemen en op onderzoek uitgaan in een veilige en uitdagende omgeving die afgestemd is op mijn ontwikkeling. Zelfsturing.	Ik mag mijn eigen interesses volgen en ik mag mijn eigen keuzes maken. Ik mag ondernemend zijn en de wereld om mij heen onderzoeken. Zelfsturing.	Ik word gestimuleerd en gevolgd in mijn ondernemingsdrang. Initiatieven worden gezien als bevorderlijk voor de ontwikkeling.	Ik word gestimuleerd om zelfstandig en ondernemend te zijn. Mijn initiatieven worden gewaardeerd en er wordt mee gedacht over nieuwe mogelijkheden.	Ik word uitgedaagd om in een veilige sfeer ondernemend te zijn en te experimenteren. Alleen en met anderen.	Opvoeders zien het belang van ontdekken, onderzoeken en experimenteren en het overwinnen van obstakels. Zelfsturing.

MATRIX HET SCHOOLGAANDE KIND.

PEDAGOGISCHE BASISDOELEN RIKSEN WALRAVEN	RIJKE UITDAGENDE OMGEVING.	RUIMTE VOOR INITIATIEF.		ALTIJD IN DIALOOG.		OPVOEDEN DOEN WE SAMEN.
		KEUZEVRIJHEID.	ORGANISATIE.	BEGELEIDERS-STIJL.	SFEER EN RELATIE.	
WELBEVINDEN (bieden van sociaal emotionele veiligheid)	Ik vind materialen en activiteiten in mijn omgeving, die aansluiten bij mijn interesse, leeftijd en ontwikkeling.	Ik mag zelf kiezen waarmee, met wie, waar en hoe lang ik met iets bezig wil zijn.	Ik word zo min mogelijk gestoord tijdens mijn spel en werk. Ik heb invloed op en inspraak in het dagritme.	Ik word gezien en gehoord. De opvoeders kennen mij en hebben respect voor wie ik ben. Ik mag mezelf zijn.	Er is een warme, gezellige sfeer. Enthousiasme, humor en plezier. Verbale en fysieke affectie, respectvolle omgang.	Wennen en overdracht vol aandacht en in nauw overleg met mijn ouders. De mentor heeft regelmatig contact met mijn ouders.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE COMPETENTIE (grote motoriek)	Ik kan me vrij bewegen in de ruimte en daarbuiten. M.b.v. materialen en activiteiten leer ik mijn lichaam steeds beter kennen en beheersen.	Ik mag kiezen of ik binnen of buiten wil spelen of werken, zodat ik zoveel mogelijk kan leren met mijn hele lichaam.	Er is veel gelegenheid voor mij om mijn lichaam te gebruiken. Activiteiten zijn uitdagend en afgestemd op talent, leeftijd en ontwikkeling.	Ik word uitgedaagd om mezelf uit te dagen en niet bang te zijn om nieuwe dingen te proberen op fysiek gebied.	Er is veel aandacht voor het plezier om mijn lichaam te gebruiken, samen met anderen (bijv. sport, toneel, dans etc.).	Opvoeders zien het belang van de motorische ontwikkeling en de talenten van kinderen. Bij zorg wordt samen gezocht naar passende hulp.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE COMPETENTIE (kleine motoriek)	Ik vind materialen en gereedschappen, die ik kan gebruiken om mijn ideeën te onderzoeken, te experimenteren en uit te voeren.	Ik mag zelf kiezen waar mijn voorkeur naar uitgaat. Ik mag zelf kiezen hoe lang en hoe vaak ik ermee bezig wil zijn.	Er is mogelijkheid voor mij om de eigen talenten te ontwikkelen. Er wordt meegedacht over wat ik hierbij nodig heb.	Ik word in toenemende mate uitgedaagd om deel te nemen aan het dagelijks leven met steeds meer verantwoordelijkheden.	Er is veel aandacht voor sfeer en gezelligheid tijdens onze gezamenlijke momenten (bijv. voorbereiden, bereiden en delen van maaltijden).	Opvoeders zien het belang van het ontwikkelen van talenten van kinderen.

PEDAGOGISCHE BASISDOELEN RIKSEN WALRAVEN	RIJKE UITDAGENDE OMGEVING.	RUIMTE VOOR INITIATIEF.		ALTIJD IN DIALOOG.		OPVOEDEN DOEN WE SAMEN.
		KEUZEVRIJHEID.	ORGANISATIE.	BEGELEIDERS-STIJL.	SFEER EN RELATIE.	
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (taalontwikkeling)	Ik mag mijn mening geven en krijg de tijd om mijn antwoord te formuleren.	Ik krijg de tijd om te kiezen hoe en wanneer ik wil communiceren. Ik krijg veel ruimte voor eigen initiatieven.	Er wordt naar mij geluisterd en naar mijn mening gevraagd. Ik word uitgedaagd om mee te praten. Ik word niet onder druk gezet.	Ik word respectvol aangesproken en ik word gestimuleerd om ook zelf op een respectvolle manier met anderen te praten. Ik leer mijn mening geven.	Er is veel aandacht voor het luisteren naar elkaar en respect hebben voor elkaars mening. Wij mogen in een veilige sfeer onze mening geven.	Opvoeders zien het belang van respectvol communiceren en het leren jezelf te uiten en je mening te geven in een veilige omgeving en sfeer.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (wereldoriëntatie, fysieke wereld)	Ik heb de beschikking over materialen, boeken, spelletjes, activiteiten en digitale middelen om mijn honger naar kennis te voeden.	Ik mag kiezen waar ik mijn ervaringen mee op wil doen, om zo de wereld om mij heen te leren begrijpen.	Ik mag initiatieven nemen om ervaringen op te doen in de fysieke wereld. Er zijn uitdagende materialen en aandacht voor de natuur.	Ik mag volop onderzoeken en experimenteren en ik mag daarbij mijn eigen keuzes maken. Ik word uitgedaagd om nieuwe dingen te proberen.	Ik kan en mag met anderen en met het materiaal ervaringen opdoen in een veilige, gezellige sfeer. Volwassenen nemen deel en lokken ervaringen uit.	Opvoeders zien het belang van zinvolle ervaringen als basis voor de ontwikkeling. Er wordt samengewerkt om de ontwikkeling van het kind te bevorderen.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (samenwerken, communiceren, conflicten oplossen)	Ik ontmoet anderen in mijn directe omgeving en daarbuiten. Ik leer me te beheersen en met anderen om te gaan.	Ik mag kiezen met wie ik mijn ervaringen op wil doen. Er is aandacht voor mijn vriendschappen.	Er is veel gelegenheid om elkaar te ontmoeten. Er is veel aandacht voor het leren van elkaar en de ander leren waarderen.	Ik word ondersteund bij het begrijpen en oplossen van conflicten. Er wordt niet meteen ingegrepen, maar ik mag het zoveel mogelijk zelf leren oplossen.	Er is veel aandacht voor het leren begrijpen en zich inleven in de ander.	Opvoeders zien het belang van de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen en het deel uitmaken van de groep / gemeenschap.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (normen en waarden, cultuur)	Ik word geconfronteerd met situaties en uitdagende activiteiten om over na te denken en van te leren.	Ik mag kiezen waar ik mee bezig wil zijn. Ik mag experimenteren en daarvan leren. Er is veel om over na te denken.	Ik mag mijn eigen ervaringen opdoen. Deze ervaringen zijn uitdagend en divers en afgestemd op leeftijd en ontwikkeling. Ik word geprikkeld en uitgedaagd.	Ik word uitgedaagd om na te denken over mijn ervaringen en dit te delen met anderen. Er is veel aandacht en respect voor mijn kijk op dingen.	Ik word gestimuleerd om mijn mening geven. Er wordt naar mij geluisterd en er is respect voor mijn ideeën.	Opvoeders zien het belang van het onderzoeken en experimenteren op allerlei gebieden en in uiteenlopende situaties.
ONTWIKKELING PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIE (zelfsturing en ondernemingszin)	Ik mag mijn eigen pad volgen en initiatieven nemen.	Ik mag mijn eigen keuzes maken en ondernemend en onderzoekend zijn. Ik mag naar andere oplossingen zoeken en daarmee experimenteren.	Ik heb veel gelegenheid om ondernemend te zijn. Dagritme is ondergeschikt aan de ondernemingsdrang.	Ik word ondersteund om te onderzoeken en te experimenteren en mijn eigen aanpak en oplossingen te bedenken.	Ik voel me veilig om ondernemend te zijn en te experimenteren. Er is veel aandacht voor mijn autonomie.	Opvoeders zien het belang van onderzoeken en het belang van het overwinnen van obstakels en fouten mogen maken.

WijzijnJONG.nl